

Toivakan kunta
kunnanhallitus
kirjaamo@toivakka.fi

Lausuntopyyntö osayleiskaavaehdotuksesta 21.9.2020

Lausunto osayleiskaavaehdotuksen VT4 osayleiskaava ja Leppäveden rantaosayleiskaavan kumoaminen sekä Läntisen alueen rantaosayleiskaavan osittainen kumoaminen Natura 2000 -verkoston alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiraportista

Toivakan kunta on valmistellut ehdotuksen osayleiskaavasta *VT4 osayleiskaava ja Leppäveden rantaosayleiskaavan kumoaminen sekä Läntisen alueen rantaosayleiskaavan osittainen kumoaminen*, josta Latvasilmu osk, Ympäristöpalvelut on laatinut Natura 2000 –verkoston kohteeseen Humalalahti - Pitkäjoen suu (FI0900024) kohdistuvien vaikutusten arvioinnin (17.9.2020). Arviointi on laadittu luonnonsuojelulain 65 §:n edellyttämällä tavalla luontotyyppi- ja lajikohtaisena asiantuntija-arviona. Siinä keskitytään niihin suojeluarvoihin, eli luontotyypeihin ja lajistoon, joiden perusteella Humalalahti – Pitkäjoen suun alue on sisällytetty Suomen Natura 2000–verkostoon. Alue on luontodirektiivin mukainen erityisten suojelutoimien alue (SAC) sekä lintudirektiivin mukainen erityinen suojelualue (SPA). Alueen yhteispinta-ala on 83 hehtaaria. Arvioinnissa tarkastellaan vaikutuksia Humalalahden osa-alueeseen, joka on kaavan vaikutusalueella. Kaavan vaikutusten ei arvioida ulottuvan Pitkäjoensuun alueelle.

Arviointi perustuu Natura-tietolomakkeen tietoihin, jotka on hyväksytty Valtioneuvoston päätöksessä tietojen tarkistamisesta 2018 (arviointissa viittaus ympäristöhallinto 2020). Lisäksi on hyödynnetty Metsähallituksen paikkatietoaineistoista saatua luontotyyppitietoa ja arvioinnin kohteena olevan kaavan taustaselvitystä: Latvasilmu Osk. 2017: Leppäveden rantayleiskaavan luonto- ja maisemaselvitys. Linnuston osalta on myös ollut käytettävissä Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen ja Rengastustoimiston arkistohavainnot (2017). Arviointiasiakirjassa luetellaan useita ohjeistuksia, joita on käytetty hyväksi arviointia laadittaessa.

ARVIOINNIN TULOKSET

Kaavan vaikutukset kohteeseen Humalalahti - Pitkäjoen suu (FI0900024)

Alueen valinnan perusteena olevat luontotyypit ovat:

koodi	nimi	pinta-ala/ha	yleisarviointi
7140	Vaiheutumissuot ja rantasuot	18,4	A alue on erittäin tärkeä
9080	Fennoskandian metsäluhdat	2	C Alueella on merkitystä

8.3.2021

91E0	<i>Alnus glutinosa</i> ja <i>Fraxinus excelsior</i> -tulvametsät (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion</i> <i>incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	1	C Alueella on merkitystä

Arvioinnin perusteella osayleiskaavasta ei aiheudu kyseisille luontotyypeille suoria vaikutuksia. Vihtaniemen länsirannalle osoitetut lomarakentamisen rakennuspaikat ovat mukana jo nyt lainvoimaisessa yleiskaavassa. Näiden lomarakennuspaikkojen toteutuminen todennäköisesti edellyttäisi tien tekemistä Natura-kohteeseen kuuluvan kapean Poikkiluhdan kautta. Tien vaikutusalan arvioidaan olevan noin 0,2 % (ojien kanssa jonkin verran laajempi) luontotyyppiin vaihettumissuot ja rantasuot pinta-alasta. Tien parantamisen vaikutukset luontotyyppiin arvioidaan kohtalaisiksi. Tässä arviossa on mukana myös mahdollisten uusien ojien vaikutus luontotyyppiin ja siinä otetaan huomioon olemassa oleva traktoriura ja alueen vanhat ojat. Toteutuessaan lomarakentaminen Vihtaniemeen voi myös aiheuttaa jonkin verran kulutusta suojeluperusteena oleville luontotyypeille Poikkiluhdan alueella. Kohteen luontotyypit ovat kuitenkin suhteellisen vaikeakulkuisia ja on epätodennäköistä, että niille kohdistuisi merkittävää liikkumista.

Kohteen Natura 2000 -tietokantalomakkeessa luetellut lintudirektiivin liitteen I lajit, jotka ovat olleet kohteen valintaperusteena, ovat:

Laji	Tieteellinen nimi	Pesivä/ talvehtiva	Levähtävä
Härkälintu	<i>Podiceps grisegena</i>	1-3 p	-
Kaulushaikara	<i>Botaurus stellaris</i>	1 p	-
Harmaahaikara	<i>Ardea cinerea</i>	-	0-2 i
Laulujoutsen	<i>Gygnus cygnus</i>	1-2 p	-
Heinätavi	<i>Anas querquedula</i>	1 p	-
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>	1-3 p	-
Ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i>	2 p	-
Tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	1 p	-
Luhtahuitti	<i>Porzana porzana</i>	1 p	-
Kurki	<i>Grus grus</i>	1 p	-
Liro	<i>Tringa glareola</i>	-	11-50 i
Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>	-	0-10 i

Kaavoitusta varten linnuston esiintymistä alueella selvitettiin vuonna 2017 (Latvasilmu, 2017). Humalalahden alueella tavattiin **laulujoutsen (1)**, tavi (1) sinisorsa (3), **tukkasotka (3)**, telkkä (1), silkkiuikku (4), **härkälintu (1)**, **kaulushaikara (1)**, ruokokerttunen (11) ja pajusirkku. Lisäksi arkistohavaintoja (KSLY 2017, Rengastustoimisto 2017) alueelta on sinisorsasta, jouhisorsasta, **heinätavista**, lapasorsasta, **tukkasotkasta**, telkstä, silkkiuikusta, **ruskosuohaukasta** ja **luhtahuitista** (lihavoituna valintaperusteena olleet lajit).

Toteutuessaan Vihtaniemen lomarakentaminen voi aiheuttaa lieviä häiriövaikutuksia linnustolle. Tien tekeminen Vihtaniemeen ja sitä kautta tapahtuva mökkiliikenne voisivat aiheuttaa haittaa alueella pesiville ja ruokaileville linnuille ja vähentää niille soveltuvaa rauhallista

8.3.2021

pesimäympäristöä. Jos tie rakennetaan, sen vaikutukset arvioidaan kohtalaisiksi verrattuna alueen nykytilaan. Vaikutukset kohdistuisivat useisiin alueen suojeluperusteena oleviin vesi- ja rantalintulajeihin.

Mahdollisesti rakennettavan tien ja lisääntyvän alueen virkistyskäytön aiheuttaman häiriön yhteisvaikutus todettiin vähäiseksi kaulushaikaralle, harmaahaikaralle, laulujoutsenelle, kurjelle ja keltävästäräkille. Kohtalaiseksi häiriö arvioitiin tukkasotkalle, luhtahuitille ja lirolle.

Kokonaisuudessaan Vihtaniemen lomarakennuspaikoille johtavan tien toteuttaminen aiheuttaisi arvioinnin perusteella haitaltaan merkittäviä vaikutuksia, koska kohtalaisia vaikutuksia kohdistuisi sekä luontotyyppiin että useisiin lajeihin. Tästä syystä raportissa ehdotetaan, että kulku Vihtaniemen rakennuspaikoille tulisi toteuttaa vesiteitse.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Arvioinnissa on otettu huomioon yhteisvaikutukset Viisarimäki-kirkonkylä osayleiskaavan kanssa. Yhteisvaikutuksia arvioidaan kyseistä kaavaa varten tehdyn Natura 2000 -arvioinnin perusteella. Yhteisvaikutuksia todetaan mahdollisesti muodostuvan Humalalahden alueen lisääntyvästä virkistyskäytöstä. Vihtaniemeen osoitetuilta rakennuspaikoilta vaikeakulkuisille ranta-alueille tai reheväkasvuisille vesialueille suuntautuva liikkuminen arvioidaan olevan merkityksetöntä, jolloin yhteisvaikutuksia ei käytännössä olisi.

Johtopäätökset

Koska kaavassa ei ole osoitettu tieyhteyttä Poikkiluhdan alueen kautta Vihtaniemeen, ei sen vaikutuksia ole otettu huomioon arvioinnin lopputuloksessa, joka perustuu olettamaan, että tonteille kulku tulisi tapahtua vesitse.

Kaiken kaikkiaan kaavan aiheuttamat vaikutukset ovat tämän arvioinnin perusteella vähäisiä ja aiheutuvat vain mahdollisesta vähäisestä veneilyn lisääntymisestä Natura-alueella ja sen läheisyydessä. Kaavan ei arvioida aiheuttavan merkittävää haittaa Humalahti-Pitkäjoensuu Natura-alueelle eikä vaarantavan alueen eheyttä lyhyellä tai pitkällä aikavälillä.

Mahdollisen tieyhteyden toteuttaminen voisi aiheuttaa vähäistä ja/tai kohtalaista haittaa useille alueen suojeluperusteille ja siten vaarantaa alueen eheyden säilymisen. Tästä syystä rakennuspaikkojen mahdollisesti toteutuessa, kulku niille tulisi tapahtua vesiteitse.

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO

Keski-Suomen ELY-keskus on tutustunut arviointiraporttiin. ELY-keskus pitää Natura-vaikutusten arviointiraporttia riittävänä täyttämään luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaiset vaatimukset. Arvioinnissa on selvitetty hankkeen arvioitavissa olevia vaikutuksia Humalalahti - Pitkäjoensuu Natura-kohteen valinnan perusteena oleviin luontotyyppiin ja

8.3.2021

lajeihin. Arviointi keskittyy Vihtaniemen länsirannalle sijoitettujen kahden RA/5 loma-asuntoalueen ja niiden vielä rakentamattomien rakennuspaikkojen mahdollisiin vaikutuksiin. Arvioinnissa on paneuduttu myös tonttien kulkuyhteydeksi mahdollisesti ajatellun tien vaikutuksiin. Koska kulkuyhteyttä ei ole kaavassa osoitettu, ei sen vaikutuksia ole kuitenkaan sisällytetty kaavan Natura 2000 -vaikutusten arviointiin.

ELY-keskus yhtyy Natura-vaikutusten arvioinnin johtopäätökseen siitä, ettei kaavalla ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia Humalalahti - Pitkäjoen suu Natura-kohteen valinnan perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin. Humalalahdella mahdollisesti lisääntyvän veneilyn vaikutuksia on pyritty vähentämään asettamalla Humalalahden Natura 2000 -osa-alueelle vesiliikenteen nopeusrajoitus 10 km/h. Tätä ei oltu arvioinnissa osattu ottaa huomioon, eikä myöskään Keski-Suomen ELY-keskuksen Viisarimäki-kirkonkylä osayleiskaavan Natura-vaikutusten arvioinnista antamassa lausunnossa kaavaan vaatimia muutoksia. Hankkeiden yhteisvaikutusten arvioimiseen oli hyödynnetty pelkästään kyseisen kaavan vaikutusten arviointraporttia. Edellä mainittujen muutosten takia voidaan perustellusti olettaa, että molempien kaavojen yhteisvaikutukset ovat pienempi kuin nyt tarkasteltavana olevan kaavan (VT4 osayleiskaava ja Leppäveden rantaosayleiskaavan kumoaminen sekä Läntisen alueen rantaosayleiskaavan osittainen kumoaminen) arvioinnissa on todettu.

Natura 2000 -alueen luontoarvot on otettava huomioon myös kulkuyhteyttä mietittäessä kyseisille kaavan osoittamille vielä rakentamattomille rantarakennuspaikoille. Mikäli alueelle aiotaan rakentaa tie, ei se saa aiheuttaa merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-kohteen valintaperusteina oleville luonnonarvoille. Kuten nyt tarkastelun kohteena olevassa arvioinnissa todetaan, tie jouduttaisiin tekemään kokonaisuudessaan Natura 2000 -rajaukseen kuuluvan Poikkiluhta -nimisen kapean kannaksen kautta. Tämä niemen kapein kohta on myös luonnonsuojelualuetta.

Natura-arvioinnista poiketen ELY-keskus ei pidä tiellä tapahtuvan autoliikenteen aiheuttamaa häiriötä vähäistä suurempana. Linnut eivät osaa pelätä autoja vastaavalla tavalla kuin jalkaisin olevaa ihmistä. Tien kunnostamisesta aiheutuvat häiriöt voidaan minimoida toimenpiteiden ajoittamisella pesimäkauden ulkopuolelle.

Humalalahden luonnonsuojelualue (YSA200484) rauhoitusmääräysten mukaan alueella on mm. teiden rakentaminen kielletty, mutta sallitaan kuitenkin alueen läpi kulkevien teiden normaali kunnossapito. Tämä kunnossapito on siis katsottu mahdolliseksi luonnonsuojelualuetta perustettaessa myös Natura 2000 -säännösten kannalta. Voimassa oleva Leppäveden rantaosayleiskaava on hyväksytty 2007. Kyseiset kymmenen rakennuspaikkaa ovat jo siinä mukana. Paikkoja sijoitettaessa on ollut tiedossa 2004 perustettu luonnonsuojelualue ja sen suojelumääräysten vaikutus tonttien kulkuyhteyteen. Merkittäviä muutoksia traktoritien asemassa, leveydessä ja tieojarkaisuisissa ei voida pitää normaaliin kunnostukseen kuuluvina toimenpiteinä, joten ne ovat määräyksien mukaan kiellettyjä. Luvan myöntäminen rauhoitusmääräyksistä

8.3.2021

poikkeamiseen ei puolestaan ole tällaisissa tilanteista mahdollista (lsl 24 § 4. momentti). Mahdollisissa yksityistietoimituksissa ja tarvittaessa myös tien kunnostustoimenpiteiden osalta tulee edellä sanottu muistaa samoin kuin luonnonsuojelulain 65 § 1 momentin mukainen hankkeen arviointivelvoite ja 65 b §:n mukainen ilmoitusvelvoite.

Edellä mainituin ehdoin tapahtuva traktoritien kunnostaminen ja sitä pitkin tapahtuva liikennöinti ei sekään aiheuta ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vähäistä suurempaa haitallista vaikutusta Humalalahti - Pitkäjoen suu Natura -kohteen valinnan perusteena oleviin luontotyypeihin ja lajeihin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on ratkaissut Yksikön päällikkö Risto Kujala.

Jakelu
Tiedoksi

Toivakan kunnanhallitus, kirjaamo@toivakka.fi
Latvasilmu osk, Ympäristöpalvelut, marjo.pihlaja@latvasilmu.fi

Tämä asiakirja KESELY/1261/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KESELY/1261/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kujala Risto 08.03.2021 15:26

Esittelijä Jämsä Aulis 08.03.2021 15:04